

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ อบต.บางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ สรุปการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ อบต.บางบ่อ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ อบต.บางบ่อ

กรอบแนวคิดในการประเมินโครงการ

ใช้รูปแบบการประเมินซิปป์ โดยทำการประเมินทั้ง 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านบริบท หรือสภาวะแวดล้อมของโครงการ
- 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ
- 3) ด้านการดำเนินงานโครงการ
- 4) ด้านผลผลิตของโครงการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เข้าร่วมโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพในเขต อบต.บางบ่อ จำนวน 956 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเลขสุ่มของเคร์ชชีและมอร์แกนและสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 274 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ อบต.บางบ่อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และมีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.88

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 3.1 ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ ร้อยละ

3.2 ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น การดำเนินงานและผลผลิตของโครงการ ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3 ตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะ ใช้ค่าความถี่ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส รายได้ต่อเดือน และที่มาของรายได้ในแต่ละเดือน

จากการศึกษาวิจัย พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 60.58 มีอายุอยู่ระหว่าง 65-69 ปี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 44.53 ระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 63.50 อาชีพ คือ ทำงานไม่ได้ จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 67.88 สถานภาพการสมรส คือ มีคู่สมรส จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 68.98 รายได้ต่อเดือน 500-1,000 บาท จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 81.03 และมีรายได้จาก อดต.บางบ่อมาให้ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 38.69

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ อดต.บางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. การประเมินด้านบริบท หรือสภาวะแวดล้อมของโครงการ พบว่า โครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ อดต.บางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากทุกข้อ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77-4.33 เมื่อนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ อดต.บางบ่อให้ความสำคัญกับโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ และครอบครัว และโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตรงกับนโยบายของรัฐบาลเรื่องการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ ตามลำดับ

2. การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ พบว่า โครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ อดต.บางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71-4.15 เมื่อนำผลการประเมินมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ

จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีสถานที่ให้ติดต่อราชการตามโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มีเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ให้กับผู้สูงอายุอย่างเพียงพอ และมีผู้นำชุมชนประสานงานโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ตามลำดับ

3. การประเมินด้านการดำเนินงาน โครงการ พบว่า โครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ อบต.บางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62-4.08 เมื่อนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 3 เดือน/ครั้ง ตามเกณฑ์ที่ อบต.บางบ่อ กำหนด มีการสำรวจและปรับปรุงรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพอย่างสม่ำเสมอ (ปีละ 1 ครั้ง, ประมาณเดือน พ.ย. ของทุกปี) และมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ อบต.บางบ่อ ให้กับผู้สูงอายุได้รับรู้ ตามลำดับ

4. การประเมินด้านผลผลิตของโครงการ พบว่า โครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ อบต.บางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.74-4.13 เมื่อนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทำให้ผู้สูงอายุอยู่ดีกินดีมากขึ้น เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทำให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าในตัวเองมากขึ้น และเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุสามารถช่วยเหลือเรื่องค่าใช้จ่ายให้กับผู้สูงอายุได้ ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ อบต.บางบ่อ

ในส่วนของปัญหาเกี่ยวกับโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ อบต.บางบ่อ ที่ผู้ร่วมโครงการได้ประเมิน พบว่า มีประเด็นปัญหาที่สำคัญคือ 1) จำนวนเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เดือนละ 500 บาท น้อยเกินไป 2) การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 3 เดือน/ครั้ง ช้าเกินไป และ 3) การรับข้อมูลข่าวสารไม่ทั่วถึง ขาดความต่อเนื่อง สำหรับข้อเสนอแนะที่มีต่อโครงการ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้เกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุมากขึ้น พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุดจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ 1) ควรมีการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทุกเดือน 2) ควรเพิ่มจำนวนเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็น 1,000 บาท และ 3) ควรมีการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นเงินสด

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยการประเมินโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ อบต.บางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง 4 ด้าน มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบท หรือสภาวะแวดล้อมของโครงการ พบว่า โครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ อบต.บางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ในภาพรวมผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติระดับมาก คือ อบต.บางบ่อให้ความสำคัญกับโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ รongลงมา คือ โครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุและครอบครัว ส่วนประเด็นที่มีการปฏิบัติระดับต่ำที่สุด คือ โครงการฯ มีระยะเวลาดำเนินงานชัดเจน คือ เดือน ตุลาคม 2551 ถึง เดือน กันยายน 2552 ซึ่งผลการวิจัยข้างต้นนี้ค่อนข้างสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริรัตน์ กิมขู (2550, หน้า 23) ซึ่งได้ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตะโกละไทรทอง อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี ที่มีต่อการบริหารงานด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความพึงพอใจต่อการบริหารกองทุน ระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการบริหารงานกองทุนอยู่ในระดับมาก ข้อสรุปเช่นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนิตประภา แก้วกระจ่าง (2550, หน้า 42) ที่ได้ศึกษาการประเมินผลโครงการกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในหมู่บ้านและชุมชนเมือง (เบี้ยยังชีพ) ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวมด้านบริบทของโครงการ พบว่า นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระดับมาก ถึงร้อยละ 80.40 ส่วนประสิทธิผลในการบริหารโครงการด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านอำนาจการ ด้านการควบคุมการติดตามประเมินผล มีความเหมาะสมระดับค่อนข้างมาก

2. การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ พบว่า โครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ อบต.บางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากการพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติระดับมาก คือ มีสถานที่ให้ติดต่อราชการตามโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ รongลงมา คือ มีเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯให้กับผู้สูงอายุอย่างเพียงพอ ประเด็นที่มีการปฏิบัติในระดับรองลงมาอีก คือ มีงบประมาณสนับสนุนโครงการที่ชัดเจน จำนวน 7,710,000 บาท/ปี สำหรับผู้สูงอายุ 1,285 คน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนิตประภา แก้วกระจ่าง (2550, หน้า 41) ที่ได้ศึกษาการประเมินผลโครงการกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในหมู่บ้านและชุมชนเมือง (เบี้ยยังชีพ) ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า

วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมชัดเจนมาก นอกจากนี้ผลวิจัยในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของศิริรัตน์ กิมชู (2550, หน้า 24) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตะโละไกรทอง อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นพบว่า การกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้สูงอายุเข้ารับเงินสวัสดิการ โดยดำเนินการอย่างเปิดเผย และมีการปรับปรุงและประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิรับเงินสวัสดิการอย่างสม่ำเสมอ ได้รับความพึงพอใจในระดับมาก ถึงร้อยละ 65.00 และ 62.40 ตามลำดับ

3. การประเมินด้านการดำเนินงานโครงการ พบว่า โครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของอบต.บางป่อ อำเภอบางป่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากการพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีการปฏิบัติในระดับมาก คือ มีการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 3 เดือน/ครั้ง ตามเกณฑ์ที่ อบต.บางป่อ กำหนด รองลงมา คือ มีการสำรวจและปรับปรุงรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพอย่างสม่ำเสมอ (ปีละ 1 ครั้ง ประมาณเดือน พ.ย. ของทุกปี) และประเด็นที่มีการปฏิบัติในระดับรองลงมาอีก คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับผลวิจัยของระพีพรรณ คำหอม และคณะ (2547) ที่ได้ศึกษาโครงการวิจัยประเมินผลการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ โดยการประเมินกระบวนการ วิธีการ ขั้นตอนการดำเนินการ และความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลไกการบริหารงานขององค์กรต่อการดำเนินงานจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังต้องการรับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพรายเดือน กระบวนการพิจารณาคัดเลือกเบี้ยยังชีพสามารถใช้เกณฑ์พิจารณาหลายลักษณะร่วมกัน วิธีการจ่ายเบี้ยยังชีพจะเป็นการ โอนผ่านบัญชีผู้สูงอายุมากที่สุด ส่วนขั้นตอนการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพเป็นไปอย่างตรงเวลา ระยะเวลาในการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ คือ 6 เดือนต่อครั้ง และผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าจำนวนเบี้ยยังชีพ 300 บาท น้อยเกินไป ส่วนผลการดำเนินงานในแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับที่ชัดเจน

4. การประเมินด้านผลผลิตของโครงการ พบว่า โครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของอบต.บางป่อ อำเภอบางป่อ จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมผลที่ได้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ด้านที่มีผลระดับมาก คือ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทำให้ผู้สูงอายุอยู่ดีกินดีมากขึ้น และเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น รองลงมา คือ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทำให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าในตัวเองมากขึ้น และผลที่ได้ในระดับรองลงมาอีก คือ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทำให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลด้านสุขภาพอย่างสม่ำเสมอและมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงขึ้น ซึ่งผลวิจัยข้างต้นนี้ค่อนข้างสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ระพีพรรณ คำหอม และคณะ (2547) ได้ศึกษาโครงการวิจัยประเมินผลการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุ

ส่วนใหญ่ยังต้องการรับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพรายเดือน ซึ่งมีความจำเป็นมากสำหรับผู้สูงอายุที่ยากไร้ ไม่มีผู้ดูแลหรือถูกทอดทิ้งในชุมชน และสอดคล้องกับผลวิจัยของ จิตติมา วุฒิอิน (2548, หน้า 90-93) ได้ศึกษาการประเมินความต้องการของผู้สูงอายุ ตำบลเวียง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ซึ่งผู้สูงอายุมีความคาดหวัง ในด้านร่างกาย พบว่า ผู้สูงอายุต้องการรับประทานอาหารครบ 5 หมู่ และมีปริมาณเพียงพอทุกวัน ในด้านความมั่นคงปลอดภัยและความเป็นอยู่ พบว่า ความสามัคคีในครอบครัวและเพื่อนบ้าน การเอื้ออาทรจากบุคคลอื่นและชุมชน การเกื้อกูลดูแลช่วยเหลือจากครอบครัว และการได้รับเบี้ยยังชีพรายเดือนอย่างเพียงพอ ในด้านความความรักและความอบอุ่น พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการให้ลูกหลาน ญาติพี่น้องมาเยี่ยมเยียนสม่ำเสมอ ในด้านการยอมรับนับถือจากบุคคลรอบข้าง พบว่า ความต้องการให้บุคคลรอบข้างยอมรับว่ามีค่า มีความสามารถหรือปรีชาหาหรืออยู่เสมอ ซึ่งผลวิจัยนี้สอดคล้องกับการผลวิจัยของวินดี้ (Windey, 2005) ได้ทำการศึกษานโยบายการดูแลสุขภาพและสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเบลเยียมและจำแนกลักษณะการดูแลผู้สูงอายุในเบลเยียมเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ การดูแลโดยหน่วยงานหรือสถาบันต่าง ๆ การดูแลโดยชุมชน และการดูแลภายในครอบครัว จากการศึกษาค้นคว้า ข้อมูอจำกัดทางด้านเศรษฐกิจ ขนาดของครอบครัวที่เล็กลง การจ้างงานสตรีที่เพิ่มขึ้น ระยะทางระหว่างสมาชิกในครอบครัว และความต้องการของผู้สูงอายุที่จะยังคงอาศัยอยู่ในบ้านของตนเอง จากประเด็นดังกล่าวทำให้หน่วยงานของเบลเยียม วางนโยบาย และระบบดูแลผู้สูงอายุของเบลเยียมโดยการริเริ่มพัฒนาการประสานในการดูแลผู้สูงอายุ โปรแกรมสนับสนุนการดูแลคนชรา รวมถึงการวิจัยเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก และการแก้ปัญหาสุขภาพในผู้สูงอายุ

สรุป ผลการวิจัยประเมินโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ อบต.บางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมพบว่า การดำเนินงานของโครงการมีระดับการปฏิบัติในระดับมาก และตรงตามความต้องการของผู้สูงอายุและครอบครัวในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยหลายเรื่องทั้งในประเทศและในต่างประเทศดังได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้น อบต.บางบ่อจึงควรนำผลประเมินโครงการเสนอให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อประกอบการตัดสินใจจัดทำโครงการนี้ต่อไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลดีต่อการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ และทำให้ผู้สูงอายุและประชาชนทั่วไปเกิดความพึงพอใจในผลงานของ อบต.บางบ่อมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดี เนื่องจากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้สูงอายุระหว่าง 65-69 ปี มีจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ 44.53 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นกลุ่มที่มีปัญหาสุขภาพเนื่องจากความเสื่อมของสภาพร่างกายตามอายุที่เพิ่มมากขึ้น และผลการวิจัยนี้ยังได้พบอีกว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำงานไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 67.88 ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ และตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุทางด้านสุขภาพ และให้ผู้สูงอายุได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงเป็นการสมควรที่องค์การบริหารส่วนตำบลควรปรับปรุงนโยบาย แผนงาน/โครงการ และงบประมาณในแต่ละปีเพื่อให้

ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทางด้านสุขภาพอนามัยมากขึ้น นอกจากนี้ อบต.บางบ่อควรประสานงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้เข้ามามีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุให้มากขึ้นในปัจจุบัน และเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอีกด้วย พร้อมทั้ง อบต.ควรปรับปรุงแผนงาน/โครงการต่างๆ ในการช่วยเหลือ เสริมสร้างสุขภาพ และป้องกันโรค เพื่อให้ประชากรผู้สูงอายุไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอตั้งข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ดังนี้ การที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่ได้รับเงินสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุยังอยู่ร่วมกับคู่สมรสและครอบครัว แสดงให้เห็นว่าความเอาใจใส่ของครอบครัวที่มีต่อผู้สูงอายุมีมากขึ้น ข้อค้นพบจากการประเมินผลโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ อบต.บางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ จึงได้ชี้ให้เห็นว่า มาตรการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุด้วยการจัดสวัสดิการเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นการดำเนินการด้านสวัสดิการผู้สูงอายุที่ถูกทิศทางแล้ว นอกจากนี้ การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ อบต.ในฐานะที่เป็นกลไกการปกครองระดับฐานรากของสังคมได้แปลงมาตรการดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติด้วยการส่งมอบคุณค่า คือ เบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุตามโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผลการประเมินโครงการ ดังกล่าวพบว่า การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตามข้อค้นพบที่สำคัญประการหนึ่ง คือ จำนวนเงินค่าเบี้ยยังชีพไม่เพียงพอกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ผู้สูงอายุมีข้อเสนอแนะให้เพิ่มจากจำนวน 500 บาท เป็น 1,000 บาท จึงเห็นควรเสนอข้อมูลนี้ให้กับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยตลอดจนหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ให้ช่วยกันผลักดันให้รัฐบาลเพิ่มวงเงินเพื่อสนับสนุนโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในทุกมิติ ทั้งด้านวงเงินด้านโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ นันทนาการ ที่อยู่อาศัย ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งด้านอาชีพ และด้านอื่นๆ ให้มากขึ้นตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและสอดคล้องกับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลการประเมินโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ อบต.บางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ทำให้ได้ข้อเสนอแนะจากการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1.1 กระทรวงมหาดไทย และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรจัดสรรงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เพื่อสนับสนุนโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุต่อไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

1.2 กระทรวงมหาดไทย และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรปรับปรุงแผนงาน/โครงการ เพื่อสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อลดรายจ่ายด้านสาธารณสุขของรัฐ ตลอดจนส่งเสริมด้านนันทนาการ ด้านอาชีพ ด้านศิลปวัฒนธรรม และด้านอื่นๆ

1.3 กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรศึกษาวิเคราะห์บทเรียน องค์กร หน่วยงาน หรือสถาบันที่ประสบความสำเร็จในการช่วยเหลือผู้สูงอายุในมิติต่างๆ เช่น ด้านการส่งเสริมอาชีพ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการส่งเสริมที่อยู่อาศัย ฯลฯ เพื่อนำกรณีศึกษาบทเรียนที่มีคุณค่าเหล่านั้นมาถอดบทเรียนและขยายผลแล้วส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศนำไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ เพื่อลดปัญหาการพึ่งพิงภาครัฐเพียงอย่างเดียว

1.4 กระทรวงมหาดไทย และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรจัดทำแผนงาน/โครงการ ส่งเสริมให้บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในงานด้านการพัฒนาและด้านบริการสวัสดิการผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ โดยอาจจัดทำโครงการความร่วมมือร่วมกับมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นหรือองค์กรทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

1.5 กระทรวงมหาดไทย และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความรู้ และทักษะด้านการประเมิน ควบคู่ไปกับการสร้างคู่มือการประเมิน โครงการเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินโครงการอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.6 กระทรวงมหาดไทย ควรทบทวนและปรับปรุง กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพให้มีความมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

2.1 อบต. ควรมีการประชาสัมพันธ์ โครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้ประชาชนเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ ขั้นตอน และวิธีการดำเนินงานให้มากขึ้น

2.2 อบต. ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้มากขึ้น ดังนี้

2.2.1 อบต. ควรปรับปรุงประสิทธิภาพในการเผยแพร่และการรับข้อมูลข่าวสาร 2 ทาง เกี่ยวกับการพัฒนาโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและโครงการอื่นๆ และนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงโครงการ อย่างต่อเนื่อง

2.2.2 การตั้งกรรมการพิจารณาคัดเลือกผู้สูงอายุเข้าร่วมโครงการ การติดตาม ตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานโครงการ ควรพัฒนาการดำเนินการอย่างโปร่งใส เพื่อลดปัญหา ระบบอุปถัมภ์ในการคัดเลือกผู้สูงอายุให้ได้รับเบี้ยยังชีพและการดำเนินงานตามโครงการ

2.2.3 การปรับปรุงเกณฑ์ และขั้นตอนการพิจารณาคัดเลือกผู้สูงอายุเข้าร่วมโครงการอย่างเป็นธรรมมากขึ้น

2.2.4 การปรับปรุงวิธีการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุทุกเดือน ควรใช้ระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนากระบวนการจ่ายเงินให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

2.3 ควรสำรวจในเชิงลึกและปรับปรุงข้อมูล รวมทั้งจัดทำทะเบียนผู้สูงอายุให้เป็นปัจจุบัน และมีรายละเอียดเกี่ยวกับ อายุ ปัญหา ความต้องการ และความซับซ้อนของปัญหา เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุที่ควรได้รับการสนับสนุนอย่างแท้จริง

2.4 อปต. ควรจัดทำโครงการเพื่อสนับสนุนผู้สูงอายุในวันครอบครัว เช่น โครงการส่งเสริมสุขภาพ โครงการส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณี โครงการสานสัมพันธ์ในครอบครัว ฯลฯ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรทำการวิจัยรูปแบบการดำเนินงาน โครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในพื้นที่อื่น ซึ่งสามารถดำเนินงานอย่างได้ผลดี

3.2 ควรทำการวิจัยโครงการที่เกี่ยวข้องกับผลประเมิน โครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในครั้งนี้ ได้แก่ โครงการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุที่ดำเนินงานได้ผลดีในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

3.3 ควรทำการวิจัยและพัฒนาโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในด้านนันทนาการ ด้านจิตใจ ด้านประชาสังคม

3.4 ควรศึกษาวิจัยภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุในอำเภอบางบ่อและอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดสมุทรปราการ

3.5 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพด้านผลกระทบของโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

3.6 ควรศึกษาวิจัยด้านการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจ่ายเงินโครงการส่งเสริมสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและโครงการอื่นๆของ อปต.ให้มีความมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น